

УДК 330.341.1

М.П.ДЕНИСЕНКО, д-р екон. наук, Д.І.БІЛАН
Київський національний університет технологій та дизайну
Т.І.ШПИЛЬОВА, канд. техн. наук
Університет економіки та права „Крок”, м.Київ
В.Д.ШПИЛЬОВИЙ, канд. техн. наук
Національний авіаційний університет, м.Київ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПАРКІВ УКРАЇНИ

Досліджується науково-теоретичні особливості функціонування технологічних парків в урахуванням аналізу сучасного стану цих структур в Україні.

Актуальність теми, теоретична й практична значимість, недостатність розробленості проблем розвитку та функціонування технологічних парків і визначили вибір теми даної статті, постановку мети та завдань дослідження.

Метою дослідження є розробка теоретичних і методологічних положень, що стосуються удосконалення розвитку технологічних парків в Україні. Відповідно до мети в роботі поставлено і вирішено такі завдання:

- виявити основні особливості функціонування технопарків в економіці розвинених країн та визначити можливості їх застосування в нашій державі;
- проаналізувати умови і особливості формування та динаміку розвитку технологічних парків;
- удосконалити організаційно-економічний механізм функціонування спеціальних науково-технічних зон.

Об'єктом дослідження є діяльність українських спеціальних науково-технічних зон, організаційно-управлінський досвід і функціонально-структурні аспекти становлення, формування і подальшого розвитку технологічних парків в Україні.

Предметом дослідження є методологічні, методичні та практичні питання формування й розвитку технологічних парків і аналогічних інноваційних утворень на території України.

Методологічною основою дослідження стали наукові праці вчених із питань функціонування спеціальних науково-технічних зон, а саме: В.П.Семиноженко, В.Г.Гришов, О.А.Мазур, В.І.Пиля, О.С.Чмир, Д.М.Стеченко [7-12] та ін., а також нормативно-правові акти України [1-5], джерела засобів масової інформації [13-14]. У роботі використано матеріали Державного комітету статистики України, міжнародних економічних організацій, публікації авторів із досліджуваної проблеми, матеріали наукових конференцій та семінарів, інформація з мережі

Internet.

У даній роботі запропоновано уточнення визначення “технологічний парк”. Проаналізовано сучасний стан розвитку інноваційної діяльності та особливості становлення і функціонування технологічних парків в Україні. Узагальнено результати та визначено стратегію й тактику розвитку технопарків, їх основні завдання відповідно до пріоритетних напрямків діяльності цих структур. Розроблено пропозиції щодо удосконалення організаційно-економічного механізму функціонування технологічних парків в системі спеціальних (вільних) економічних зон в Україні.

Найважливішими процесами, що відбуваються у світовому господарстві з другої половини ХХ ст. і радикально змінюють його, стали інтернаціоналізація і глобалізація міжнародних зв'язків. Нова фаза науково-технічної революції й інтернаціоналізації потоків капіталу трансформувала головні моделі економічного розвитку країн. Науково-технічний потенціал стає першорядним фактором розвитку економіки будь-якої держави як частини світового господарства.

Останнім часом став надзвичайно актуальним пошук шляхів інтеграції української економіки у світове господарство і впровадження ефективних форм зовнішньоекономічного співробітництва, які сприяють використанню переваг міжнародного поділу праці. Об'єктивною необхідністю в умовах глобалізації світового господарства є збільшення ступеня відкритості економіки України. Країна мала досить високий науково-технічний, промисловий і кадровий потенціал, визнаний у світі пріоритет із ряду технічних і технологічних напрямків. Однак її потенційні можливості використовуються вкрай неефективно, що призвело до кризової ситуації в економіці й суспільстві. Для досягнення нового якісного рівня виробництва й забезпечення інноваційного розвитку Україна повинна активно використовувати механізми стимулювання науково-дослідних розробок, одним із яких є створення технологічних парків.

Технологічні парки є своєрідними каталізаторами, які повинні сприяти утворенню наукомісткого сектора промисловості та формуванню науково-технічного ядра всього господарства. Для країн з економікою перехідного типу розвиток технопарків стає основою інноваційного механізму, що поєднує в єдиний потік генерування наукових ідей, прикладні розробки й реалізацію наукових результатів у виробництво. Аналіз світового досвіду використання наукових розробок для підвищення конкурентоспроможності продукції, вивчення особливостей створення технологічних парків, проблем їх функціонування є дуже актуальним і перспективним для України. Це сприятиме стимулюван-

ню інвестиційної активності та механізму ефективного використання науково-технічного, виробничого і кадрового потенціалу та може стати засобом стратегічних економічних перетворень.

У світовому господарстві науково-технічні зони об'єктивно стають новим соціальним феноменом, що активно розвивається. Науково-технологічні парки, які поєднують науково-дослідні, технологічні і виробничі підприємства, забезпечують найшвидше впровадження результатів науково-дослідних і пошукових робіт та винаходів у промисловість і бізнес. Основне завдання цих інноваційних структур – сприяти розвитку високих і надвисоких технологій. У цих зонах, орієнтованих на розвиток нової і високої технології, виробляється наукомістка продукція, де концентрується значний кадровий, науковий, інженерний потенціал, що займається розробкою поточних і перспективних науково-прикладних проблем, нових видів продукції і матеріалів.

У сучасних умовах необхідно розробити напрями інноваційного розвитку та створення технологічних парків на території України, що забезпечить підвищення конкурентоспроможності українських технологій і продукції на світовому ринку. Механізм функціонування та специфіка розвитку в Україні технологічних парків, порівняльні характеристики їх діяльності в окремих регіонах, систематизація й аналіз накопиченого досвіду, а також напрями стратегічного розвитку та можливості застосування закордонного досвіду при їх створенні є не дослідженими.

Особливості розвитку технологічних парків України

Технологічні парки (технопарки) у світовій практиці є регіональною системою спільного підприємництва, яка базується на об'єднанні діяльності наукових установ, що здійснюють фундаментальні дослідження, прикладних науково-дослідних центрів з організації і здійснення розробок у наукомістких галузях, а також виробничих підприємств, що використовують ці розробки.

Науково-технологічні парки, або технопарки, складають організаційну основу інноваційних процесів, відіграють важливу роль у перенесенні високих технологій із області фундаментальних розробок у виробництво і сприяють комерціалізації науки, позитивним структурним зрушенням в економіці, росту конкурентоспроможності продукції на світовому ринку [12]. Технопаркові структури – найдоступніша форма комерційної реалізації науково-технічної розробки в країнах розвинутої ринкової економіки.

Українські технопарки – це добровільні об'єднання суб'єктів наукової, науково-технічної і підприємницької діяльності (без обмеження форм власності), що представляють собою інноваційні структури у

вигляді груп юридичних осіб, що діють на підставі угоди про спільну діяльність, як це передбачено Постановою Кабінету Міністрів України від 22.05.1996 р. №2549.

Технопарки функціонують переважно на основі венчурного капіталу і мають на меті створення принципово нових технологій і зразків промислової продукції, сприяючи комерціалізації досягнень технологічної революції.

Основу діяльності технопарку складає виробничо-технологічна діяльність. Для вирішення специфічних завдань, пов'язаних зі здійсненням цієї діяльності, створюються окремі юридичні особи – малі і середні підприємства. Мережа цих підприємств досить розгалужена, через них технопарки впроваджують нові технології у виробництво і здійснюють комерціалізацію наукових досліджень. З іншого боку, функціонуючи ізольовано, малі і середні підприємства потрапляють у досить складну ситуацію, адже вони мають дуже обмежені фінансові, технічні, кадрові та інші можливості. З цієї причини такі підприємства мають тенденцію до утворення об'єднань, що одержали назву технологічних парків.

Розвиток сучасного суспільства в значній мірі визначається наявністю й ефективністю інноваційних процесів, що протікають у ньому та обумовлюють перетворення результатів науково-дослідних робіт у нові продукти, технології, послуги. Сьогодні у світі одним із найбільш ефективних механізмів реалізації такого перетворення є різні інноваційні структури і, насамперед, науково-технологічні парки.

В Україні у 1999 р. на підставі розпоряджень Президента України з'явилися перші технопарки, завданнями яких стало об'єднання наукових досліджень, розробок нових технологій із впровадженням у виробництво і випуск конкурентоспроможної на внутрішньому і зовнішньому ринках високотехнологічної продукції, які діють на підставі Закону України «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків «Напівпровідникові технології та матеріали, оптоелектроніка і сенсорна техніка», «Інститут електрозварювання ім. Є.О.Патона», «Інститут монокристалів» [1]. Трохи пізніше до них приєднався «Вуглемаш».

Технопарки України є досить молодими інноваційними утвореннями, але вони уже заявили про себе, як про сформовані інноваційні структури. Ідея створення технопарків плідна і своєчасна, адже це ефективний механізм генерації підприємницьких структур у науково-технічній сфері, механізм який поєднує і зміцнює наукову й інноваційну діяльність вузів і наукових центрів, механізм інтеграції в нових умовах науки, виробництва, підприємництва, фінансів, місцевих і регі-

ональних органів керування і влади.

Технологічний парк «Інститут монокристалів» (м.Харків) зареєстровано у червні 2000 р. на базі науково-технологічного концерну та створено «Інститут монокристалів» Національної академії наук України.

Дослідження і розробки концерну мають попит як в Україні, так і за її межами, про що свідчать широкі наукові і виробничі зв'язки, участь у великих міжнародних наукових експериментах, постійне розширення зовнішньоекономічної діяльності на основі створених високих технологій. Останнім часом сфера діяльності концерну поширилася на такі найважливіші галузі науки, як фармація і біотехнологія.

Прогнозна оцінка економічних результатів діяльності технопарку показує, що протягом перших п'яти років (2001-2005 рр.) річний обсяг робіт технопарку з виконання інноваційних і інвестиційних проектів має досягнути 10 млн. дол. Усього протягом 5 років за рахунок державної підтримки технопарку завдяки спеціальному режиму інноваційної діяльності має бути отримано близько 3,5 млн. дол., які будуть спрямовані на розвиток науково-технічної сфери і матеріальної бази технопарку.

Технологічний парк «Інститут електрозварювання ім. Є.О.Патона» діє як інноваційна структура на базі науково-технічного комплексу «Інститут електрозварювання ім. Є.О.Патона» Національної академії наук України в Києві з липня 2000 р. Головною метою діяльності технопарку є створення та підтримування сприятливих умов для успішної діяльності й розвитку існуючих та нових організацій і підприємств (учасників технопарку), що здійснюють розробку, випуск та реалізацію високотехнологічної конкурентоспроможної продукції та послуг за пріоритетними напрямками його діяльності.

Реалізація проектів в умовах спеціального режиму інноваційної діяльності технопарку дала змогу за цей період перерахувати до держбюджету 2,0 млн. грн. та зарахувати на спецрахунки технопарку та виконавців інноваційних проектів 3,7 млн. грн. з цільовим призначенням для розвитку цих проектів та інноваційної інфраструктури.

Винятком є лише 3 проекти другої черги, в яких передбачено фінансування з використанням 1,5 млн. грн. бюджетних коштів. До виконання проектів залучаються також іноземні інвестиції, але не у вигляді кредитів, а у вигляді участі іноземного капіталу в уставних фондах спільних підприємств – учасників технопарку. На сьогодні такі інвестиції складають 5,0 млн. дол. (Уінденерго). Найближчим часом, як тільки будуть вирішені проблеми повернення ПДВ від експорту інноваційної продукції, ці інвестиції можуть зрости ще на 1,8 млн. дол.

Зараз затверджена та виконується перша група інноваційних проєктів технопарку. Очікуваний обсяг виробництва інноваційної продукції з цих проєктів за період дії спеціального режиму (2001-2005 рр.) складає 500 млн. грн., у тому числі 180 млн. грн. – на експорт, відрахування до держбюджету за цей період складатимуть 35 млн. грн., обсяг реінвестицій в інноваційні проєкти та розвиток інноваційної інфраструктури – 27 млн. грн. Після закінчення дії спеціального режиму інноваційної діяльності за затвердженими проєктами обсяг випуску продукції за п'ятиріччя 2006 – 2010 рр. (а також, відповідно, база оподаткування) складатиме понад 950 млн. грн.

Технологічний парк «Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка» створено 22 червня 2001 р. на базі Інституту фізики напівпровідників НАН України в Києві. Технопарк створено у вигляді товариства з обмеженою відповідальністю (вид А). Засновниками технопарку є Інститут фізики напівпровідників НАН України, Інституту фізики напівпровідників НАН України, Інститут електродинаміки НАН України, НДІ прикладної електроніки Національного технічного університету України, Київський політехнічний інститут, Акціонерне товариство НВП «Сатурн», Науково-виробничне мале підприємство «Либідь-92».

У реалізації програми діяльності технопарку беруть участь більше ніж 60 співвиконавців, серед яких 15 академічних інститутів та університетів, 16 акціонерних товариств та виробничих об'єднань, більше ніж 30 малих інноваційних підприємств.

Технологічний парк «Вуглемаш» був створений у жовтні 2001 р. з метою впровадження нових технологій і розвитку інноваційної діяльності в паливно-енергетичній, коксохімічній, металургійній, гірничорудній, хімічній галузях, транспорті і машинобудуванні.

У технопарку "Вуглемаш" використовуються кращі інтелектуальні і виробничі сили для створення гірничошахтного устаткування нового покоління. До розробок сучасної техніки з урахуванням останніх науково-технічних досягнень притягнуті провідні науково-дослідні інститути і конструкторські бюро галузі, такі як Донгіпровуглемаш, УКРНІ вибухобезпечного електроустаткування, Донецький інноваційний центр обласної держадміністрації та ін. Розроблювана і впроваджувана технопарком техніка дозволить шахтам підвищити навантаження на очисний вибій у 2,5-3 рази, збільшити річний приріст видобутку вугілля на 1-1,5 млн. т і довести термін служби устаткування до 6-8 років при фактичному середньому терміні окупності 2,2 роки.

У 2002 р. до Закону України «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків «Напівпровідни-

кові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка», «Інститут електрозварювання імені С.О.Патона», «Інститут монокристалів», «Вуглемаш» були внесені зміни, і список інноваційних структур України збільшився ще на 4 технопарки:

1. Технологічний парк «Інститут технічної теплофізики» (м.Київ);
2. Технологічний парк «Укрінфотех» (м.Київ);
3. Технологічний парк «Інтелектуальні інформаційні технології» (м Київ);
4. Технологічний парк «Перспектива» («Київська політехніка»).

Діяльність цих технопарків спрямована на впровадження досягнень у галузі паливно-енергетичного комплексу, металургії, нетрадиційної та теплоенергетики, промислової екології, інформаційних та телекомунікаційних технологій.

11 травня 2004 р. набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо спеціального режиму інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків», відповідно до якого до восьми технологічних парків, створення яких почалося з 1999 р. (Закон України «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків» №991-XIV від 16 липня 1999 р.), приєдналися ще сім:

1. «Агротехнопарк» (м.Київ);
2. «Еко-Україна» (м.Донецьк);
3. «Наукові і навчальні прилади» (м.Суми);
4. «Текстиль» (м.Херсон);
5. «Ресурси Донбасу» (м.Донецьк);
6. «Український мікробіологічний центр синтезу та новітніх технологій» (УМБЦЕНТ) (м.Одеса);
7. «Яворів» (Львівська обл.).

Бачимо, що найбільша кількість технологічних парків сконцентрована в Центральному економічному районі України, – сім з п'ятнадцяти технопарків знаходяться в м.Києві, один – в м.Суми, чотири – у східному регіоні (три в м.Донецьку та один у м.Харкові), два на півдні (по одному в м. Одесі та в м. Херсоні), і найменше технопарків на заході країни – лише один (у Львівській області).

Розробка і реалізація інноваційних та інвестиційних проектів у технопарках відбувається за участю наукових та інженерно-технічних працівників організацій-учасників. Ці колективи включають науковців: інженерно-технічних співробітників, докторів і кандидатів наук, а також висококваліфікованих робітників, які мають значний науковий і практичний досвід роботи у своїх галузях.

Інноваційна та інвестиційна діяльність технопарків базується на

матеріально-технічній і виробничій базі їх учасників. Це – десятки наукових лабораторій, інженерно-конструкторських відділів, дослідних виробництв. Існуюча на сьогодні наукова і виробнича інфраструктура технопарків здатна забезпечити проведення всього комплексу робіт відповідно до проектів від наукових досліджень до промислового випуску інноваційної продукції, маркетингових досліджень і навчання персоналу.

Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.Доброва здійснив дослідження специфіки діяльності технологічних парків в Україні. В основу його лягло анкетне опитування, проведене з 20 лютого по 4 березня 2005 р. серед керівників сімох українських технопарків.

У результаті встановлено, що живильним середовищем, яке створює українські технологічні парки, є переважно структури НАН України, що дозволяє дійти висновку про технопаркотворчу роль академії. Це – одна з головних прикметних особливостей України. Як базові структури технопарків можна відзначити також університети технічного профілю і промислові підприємства.

Три технопарки (від загальної кількості) повністю орієнтовані на внутрішній ринок, два – переважно на зовнішній. Лише один охоплює весь комплекс інновацій. Для інших характерна зосередженість на інноваціях одного-двох типів. При цьому всі технопарки слабко орієнтовані на інновації муніципального значення. Більш як половина областей України не має на своїй території структур – учасників технопарків.

Серед досягнень у цій галузі 2004 р. було відзначено: освоєння нових видів продукції, послуг і ринків збуту, а також знаходження нових іноземних партнерів, створення нових робочих місць і організацію малих підприємств для виконання інноваційних проектів. Такі досягнення характерні переважно для структурно розвинених технопарків. Це свідчить про те, що українські технопарки укорінюються і розширюють свій вплив на нашу економіку. Все це фактично зближує їх із технопарками Європи, де такі організації виконують творчу роль у сфері підприємництва та створення нових робочих місць.

Половина технопарків у 2005-2007 рр. планують збільшити витрати на дослідження, третина – на маркетинг, виробництво та формування місії (соціальні проекти, благодійність, імідж). Усе це може свідчити про початок процесу перерозподілу внутрішніх ресурсів технопарків і про орієнтацію технопарків на розробку довгострокових стратегій. У найближчій перспективі (2005-2007 рр.) українські технопарки планують збільшити частку експорту (дві третини опитаних); підви-

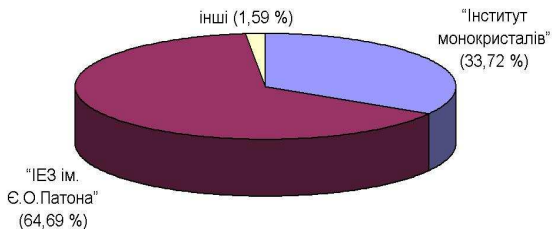
щити і розширити масштаб інноваційності продукції (дві третини опитаних).

Найбільш успішною є діяльність двох технопарків „Інститут монокристалів” та „Інститут електрозварювання ім. Є.О.Патона”, які в 2003 р. в порівнянні з 2002 р. більше ніж в 2 рази збільшили обсяг реалізованої інноваційної продукції та відповідно перерахованих платежів до державного бюджету та державних цільових фондів (таблиця [10]).

Показники виконання інноваційних та інвестиційних проєктів загалом по технологічним паркам України

Технологічний парк	Показники діяльності			
	обсяг реалізованої інноваційної продукції		перераховано до бюджету та державних цільових фондів	
	2002 р.	2003 р.	2002 р.	2003 р.
„Інститут монокристалів”	203558,30	433075,40	11725,27	21809,49
„Вуглемаш”	606,00	11722,50	84,60	589,02
„Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка”	99927,70	3596,40	1227,51	71,69
„ІЕЗ ім. Є.О.Патона”	303176,50	831003,30	8527,10	21123,40
„Укрінфотех”	0,00	4861,00	0,00	254,90
„Інститут технічної теплофізики”	0,00	224,80	0,00	10,20
„Київська політехніка”	0,00	0,00	0,00	0,00
Загалом	607268,50	1284483,40	21564,48	43858,70

Графічно обсяг реалізації інноваційної продукції за останній рік зобразимо у вигляді кругової діаграми (рисунк).

Обсяг реалізації інноваційної продукції за 2003 рік технопарками України

Як видно з діаграми, технопарки “ІЕЗ ім. Є.О.Патона” та “Інститут монокристалів” випускають більше 98 % інноваційної продукції

серед технопарків України, фактично „монополізувавши” ринок інновацій.

На третє місце за обсягами реалізованої продукції вийшов технопарк „Вуглемаш”. Перспективним також є новостворений технологічний парк „Укрінфотех”, який за перший рік своєї діяльності виробив інноваційної продукції на суму 4861,00 тис. грн., а до державного бюджету перерахував 254,90 тис. грн. А технопарк ”Київська політехніка” свою діяльність в 2003 р. так і не розпочав, хоча надії на його діяльність покладалися великі, до того ж у вересні 2004 р. Указом Президента, на базі Київського технічного університету „Київська політехніка” було створено перший в Україні технополіс

Розвиткові вітчизняних технопарків перешкоджає дефіцит фінансів, недосконалість державної політики, а також нестача нових ідей і якісних розробок. На останній із зазначених перешкод акцентують увагу переважно технопарки, які виробляють інновації регіонального та національного масштабів. Це може свідчити про наявність конкуренції на внутрішньому ринку та брак протекціонізму з боку держави.

Серед інших недоліків – відсутність суміжної інфраструктури, яка дозволила б інвестору, вченим і потенційному замовникові знаходити одне одного, недосконалість законодавства й нестача компетентного менеджменту. Найбільш негативний вплив на розвиток технопарків приписується ДПАУ, за нею йдуть Державна митна служба та Міністерство фінансів.

На думку проф. Б.А.Малицького [14], економічна стабільність України, можливості входження України до європейської спільноти залежать від технологічного рівня виробничого комплексу країни. Аналіз свідчить, що у нас стан справ у цій сфері не відповідає критеріям розвинутих країн.

Україна має реальний досвід створення інноваційної інфраструктури виробництва лише на прикладі технопарків. З погляду фахівців, цей досвід свідчить про перспективність подальшого розвитку системи технопарків. У той же час практикою доведено, що слід негайно переходити до більш повної системи інфраструктурних елементів, враховувати, що для технопарків, які спрямовані на прискорення впровадження наукових результатів в практику, і технопарків, які спрямовані на виведення на конкурентоспроможний рівень окремих галузей, потрібні різні нормативні основи і різні державні стимули.

На превеликий жаль, у даний час є спроба знищити систему технопарків в Україні При затвердженні змін до бюджету на 2005 рік, 25 березня 2005 р. Урядом було скасовано всі податкові пільги для вільних економічних зон, і, насамперед, для технопарків. Як пише акаде-

мік НАНУ Я.Яцків [13], єдині інноваційні структури – технологічні парки – у 2005 р. припинили свою діяльність, будучи позбавлені колишніх пільг. Державний сектор економіки практично знищено, а приватна власність, що виникла з надр держави, не довела свою ефективність та інноваційність.

Слід звернути увагу Уряду і Верховної Ради, що одним з важливих принципів побудови технопарків в Україні є використання їх державою як концентраторів додаткових коштів і спрямування їх на наукові дослідження, конструкторські розробки та створення дослідних зразків. Це означає, що, по суті, існуючі технопарки не мають фінансових пільг, а лише виконують завдання держави щодо цільової підтримки наукового забезпечення високотехнологічних напрямків розвитку виробництва.

Основні недоліки в діяльності українських технопарків пов'язані з у край недосконалою системою супроводу цієї діяльності. Державна комісія з технопарків не займалася вдосконаленням інноваційного законодавства. Більше того, ті зміни, які були здійснені в нормативній базі щодо функціонування технопарків, віддалили їх від інноваційного процесу як елементу економічного розвитку.

Маємо нагоду запропонувати деякі пропозиції задля покращення ефективності функціонування технологічних парків в Україні та збільшення темпів їхнього розвитку.

Технопарки мають впливати не тільки на економіку регіонів, структурну перебудову промисловості, але й на розвиток культурологічного середовища тих напрямків, що пов'язані з людиною, природою, суспільством.

Для організації наукових центрів необхідно не лише сформувати багатоканальну систему фінансування науки, але й перейти від адміністративного управління науково-технічною сферою до економічного механізму координації діяльності та комерціалізувати науково-технічну сферу завдяки інтеграції освіти і науки. Крім того, повинна бути забезпечена моральна і матеріальна підтримка тих напрямків науки і високих технологій, що здатні забезпечити науково-технічний пріоритет України. Концепція реформування повинна передбачати також об'єднання українського наукового потенціалу з підприємницьким потенціалом тих країн, що не мають власної фундаментальної науки. У великих наукових центрах варто створювати не технопарки, а технопаркові зони, розподілені в межах усього містечка. Технопаркова зона може послужити доброю базою для перетворення їх у технополіси чи інноваційні порти, як наприклад у м.Києві та м.Харкові.

Роль технопарків виявляється у формуванні технологічної бази

країни і технологічному трансферті, а також у забезпеченні конкурентоспроможності товарів і послуг. Технопарк повинний бути результатом співпраці усіх суб'єктів, від яких залежить доля регіону, а не тільки одного університету чи наукової установи. Він має стати спільним підприємством, у створенні якого беруть участь регіональні і місцеві органи влади і управління, промислові підприємства, індивідуальні підприємці, фінансові інститути та ін.

Слід погодитися з Б.А.Малицьким [14], що оцінювати ефективність діяльності технопарків треба системно, враховуючи не лише думки митників та податківців. У сьогоденній ситуації необхідно:

1. Провести детальний аналіз діяльності технопарків із залученням незалежних, у тому числі і зарубіжних, експертів.

2. Підготувати пропозиції щодо розвитку українського інноваційного законодавства з урахуванням орієнтації України на євроінтеграцію. В тому числі необхідно врахувати необхідність створення повної інфраструктури інноваційного розвитку виробничого комплексу України.

3. Розробити законодавство щодо створення і функціонування в Україні системи венчурного фінансування. Без цього інноваційні підприємства не можуть працювати як елементи ринкової економіки.

Остаточне рішення стосовно діяльності і подальшого розвитку технопарків слід приймати лише на основі об'єктивної і виваженої оцінки цієї проблеми у державі. Україні необхідно розвивати інноваційну діяльність, бо це є одним з основних показників рівня конкурентоздатності країни.

1. Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.99 № 991-XIV.

2. Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України: Постанова Верховної Ради України від 13.07.99 №916-XI.

3. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.06.2002 р. №40-IV.

4. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 16.01.2003 р. №433.

5. Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2005 рік”: Закон України від 25.03.05 р. №2505-IV.

6. Вільні економічні зони, території пріоритетного розвитку та технопарки України (нормативна база, умови реалізації проектів) // Матеріали Міжнародного інвестиційний форуму "Вільні економічні зони, території пріоритетного розвитку та технопарки України: досягнення, проблеми, перспективи". – Харків, 2002. – 235 с.

7. Семиноженко В.П., Гришов Б.В., Гагауз Н.І. та ін. Технологічні парки України. – Харків: Центр „Харківські технології”, 2002. – 184 с.

8. Гринев Б.В. Інноватика. – Харьков, 2005. – 326 с.

9. Технологічні парки: світовий та український досвід / За ред. Д.В.Табачника, О.А.Мазура. – К.: ТП ІЕЗ, 2004. – 48 с.

10.Мазур А.А., Маринский Г.С., Гагауз И.Б. и др. Современные инновационные структуры и коммерциализация науки. – Харьков: Институт монокристаллов, 2003. – 350 с.

11.Пиля В.І., Чмир О.С. Особливі територіально-господарські утворення: СЕЗ і ТПР. – К.: КДТЕУ, Хмельницький: ХГУП, 2000. – 312 с.

12.Стеченко Д. М. Інноваційні форми регіонального розвитку. – К.: Вища школа, 2002. – 254 с.

13.Яцків Я. Чи чекає українську науку перебудова? // Дзеркало тижня. – 2005. – №17 (544).

14.Малицький Б., Кабацький Є. Олегу, ти не маєш рації?... // Дзеркало тижня. – 2005. – №11 (539).

15.Шляхи активізації інноваційної діяльності підприємств / За ред. проф. О.І.Волкова, проф. М.П.Денисенка. – К.: КНУТД, 2005. – 775 с.

Отримано 16.02.2006

УДК 711.00

Н.Э.ШТОМПЕЛЬ

Харьковская национальная академия городского хозяйства

СОЗДАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ СТРУКТУР (ТЕХНОПАРКОВ) КАК СРЕДСТВО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ г.ХАРЬКОВА

Рассматриваются вопросы создания научно-технологических парков в Украине, современные технологии управления городским и региональным развитием, экономические, информационные и технические аспекты развития территории в контексте создания технопарков.

Для создания гарантий собственной конкурентоспособности в странах Европейского Союза и других, а также обеспечения за собой статуса страны – интеллектуального лидера среди новоизбранных восточноевропейских членов, Украина должна приложить максимум усилий для развития и внедрения высоких и сверхвысоких технологий.

Сегодня в мире одним из наиболее эффективных механизмов развития высоких технологий являются инновационные структуры, в первую очередь, *научно-технологические парки*.

Конкурентоспособность страны на мировых рынках в значительной степени определяется наличием в ее научной сфере инновационных процессов, которые обуславливают превращение результатов научно-исследовательских работ в новые продукты, технологии, услуги.

Сегодня в наиболее развитых странах мира существуют и успешно функционируют сотни научно-технологических парков и их количество постоянно увеличивается.

Именно научно-технологические парки соединяют научно-исследовательские, технологические и производственные предприятия, обеспечивают самое быстрое внедрение результатов научно-